

Filosofia de la religió
Professor: Joan Cabó
Codi: 221033
Crèdits: 5 ECTS
Llengua: català

Objectius

El curs pretén oferir un primer acostament a la filosofia de la religió en dos grans moments: una primera part introductòria i sistemàtica i una segona part en què abordarem la qüestió de la religió endinsant-nos en l'obra de cinc grans pensadors. Així, doncs, després d'una introducció general a la disciplina, al seu estatut, a la seva història i als grans paradigmes filosòfics que han incidit en ella, presentarem cinc aproximacions filosòfiques diferents a la qüestió de la religió, tot traçant un recorregut intel·lectual des de la perspectiva crítica il·lustrada fins a l'hermenèutica contemporània. La filosofia de Kant, Schleiermacher, Hegel, Scheler i Ricoeur i els seus textos fonamentals sobre la religió ens ajudaran a pensar la qüestió des de perspectives diferents i a plantejar els interrogants principals que encara avui, i potser avui més que mai, la religió suscita.

Programa

I. INTRODUCCIÓ GENERAL A LA FILOSOFIA DE LA RELIGIÓ:

1. La religió com a problema filosòfic. Breu panoràmica històrica.
2. La gènesi i l'estatut de la filosofia de la religió.
3. Els grans paradigmes de la raó i la seva incidència en la filosofia de la religió: els paradigmes crític, especulatiu, analític, fenomenològic i hermenèutic.

II. CINQ APROXIMACIONS A LA FILOSOFIA DE LA RELIGIÓ:

1. I. Kant: la religió dins els límits de la mera raó.
2. F. Schleiermacher: el sentiment d'absoluta dependència.
3. G. W. F. Hegel: religió i saber absolut.
4. M. Scheler: l'etern en l'home, esbós d'una fenomenologia de la religió.
5. P. Ricoeur: vers una hermenèutica de la religió.

Bibliografia bàsica

Manuels i obres de referència:

- Lluís DUCH, *Religió i món modern. Introducció a l'estudi dels fenòmens religiosos*, Barcelona : Publicacions de l'Abadia de Montserrat 1984.
- Manuel FRAJÓ (ed.), *Filosofía de la religión. Estudios y textos*, Madrid: Trotta 1994.
- José GOMEZ CAFFARENA, *El Enigma y el Misterio. Una filosofía de la religión*, Madrid: Trotta 2007.

Jean GREISCH, *Le buisson ardent et les lumières de la raison. L'invention de la philosophie de la religion*, 3 vols., Paris: Cerf 2002-2004.
Jean GRONDIN, *La filosofía de la religión*, Barcelona: Herder 2010.
Juan de Sahagún LUCAS, *Fenomenología y Filosofía de la religión*, Madrid: BAC 2005.
José MORALES, *Filosofía de la religión*, Pamplona: EUNSA 2007.
José Luis SÁNCHEZ NOGALES, *Filosofía y fenomenología de la religión*, Salamanca: Secretariado Trinitario 2003.
Richard SCHAEFFLER, *Filosofía de la religión*, Salamanca: Sígueme 2003.

Obres principals sobre la religió dels cinc autors que comentarem al llarg del curs:

Georg Wilhelm Friedrich HEGEL, *Escritos sobre religión* (ed. y trad. Gabriel Amengual), Salamanca: Sígueme 2003.
_____, *Filosofía de la religión. Últimas lecciones* (ed. y trad. Ricardo Ferrara), Madrid: Trotta 2018.
Immanuel KANT, *La religión dentro de los límites de la mera razón* (trad. Felipe Martínez Marzoa), Madrid: Alianza 2016.
Paul RICŒUR, *Lectures 3. Aux frontières de la philosophie*, Paris: Seuil 1994.
Max SCHELER, *De lo eterno en el hombre* (trad. Julián Marías y Javier Olmo), Madrid: Encuentro 2007.
Friedrich SCHLEIERMACHER, *Sobre la religió* (trad. Lluís Duch), Barcelona: Proa 2003 (col. Clàssics del cristianisme, 28).

Competències generals

CG1. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir coneixements generals bàsics sobre l'àrea d'estudi (filosofia i humanitats), partint de llibres de text avançats i incloent cada vegada més els grans clàssics i les monografies més importants.

CG5. Que l'estudiant adquireixi una bona capacitat comprensiva en relació amb els textos d'alt nivell cultural.

CG8. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir habilitats d'elaboració o de defensa d'arguments amb consciència crítica i autocrítica.

CG11. Que l'estudiant adquireixi habilitats analítiques i sintètiques pel que fa a fenòmens culturals d'alta complexitat; això és: que aprengui a descompondre els problemes i les qüestions de manera adequada a la resolució, aprenent alhora a establir les connexions necessàries amb altres aspectes de la pròpia disciplina o amb altres disciplines.

CG16. Que l'alumne sigui capaç de comunicar-se correctament de forma oral i escrita en català i en castellà, i que adquireixi una bona capacitat d'exposició i d'explicació, tant a nivell oral com escrit, per tal de dirigir-se tant a públics especialitzats com no especialitzats.

Competències específiques (Mòdul: Filosofia pràctica)

CE1. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir les habilitats necessàries per a analitzar, comprendre i manejar sistemàticament la terminologia bàsica dels grans àmbits temàtics de la filosofia.

CE2. Que l'alumne adquireixi habilitats d'argumentació específicament filosòfiques fonamentals sobre les qüestions que s'estudiaran en els diversos camps temàtics de la

filosofia, detectant problemes i apories, i sabent posicionar-se personalment de forma reflexionada, crítica, flexible i respectuosa amb les altres opinions.

CE3. Que l'alumne adquireixi les habilitats necessàries per a poder usar correctament els principis hermenèutics en les seves pròpies aproximacions als textos i als problemes filosòfics.

CE4. Que l'alumne sigui capaç de copsar, distingir, comprendre i situar en els seus contextos els trets fonamentals del fet religiós en les seves diferents manifestacions històriques individuals i col·lectives, les seves repercussions culturals generals, les diverses teories que han intentat donar-ne raó i el conjunt de problemes filosòfics que aquests fets i teories posen en relleu.

Activitats formatives

Ensenyament-aprenentatge presencial:

- exposició del professor.
- exposició de l'estudiant.
- debats.
- examen final (escrit).

Ensenyament-aprenentatge dirigit:

- lectures orientades.
- tutories individuals.
- treball escrit individual i exposició a l'aula.

Ensenyament-aprenentatge autònom:

- lectures complementàries proposades pel professor.
- estudi personal.
- cerca d'informació i materials.

Activitats d'avaluació

Es combinen l'avaluació contínua més específica, a través de la participació a classe i treballs individuals (40%), i l'examen final de l'assignatura (60%).